

4. Podstawa programowa kształcenia ogólnego a Polska Rama Kwalifikacji

Autorzy:
Krzysztof Biedrzycki
Jolanta Choińska-Mika
Barbara Ostrowska

Budowaniu zintegrowanego systemu kwalifikacji w Polsce służy nowa, obowiązująca od roku szkolnego 2009/2010 i wdrażana sukcesywnie podstawa programowa wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół. Podobieństwo formalne między Polską Ramą Kwalifikacji (PRK) a Podstawą Programową (PP) polega na tym, że oba dokumenty wyrażone są językiem efektów. Polska Rama Kwalifikacji opisuje kwalifikacje, które nadawane są osobom spełniającym kryteria wskazane na kolejnych poziomach, PP określa wymagania, których spełnienie pozwala na nadanie kwalifikacji. To oznacza, że oba dokumenty są do siebie przyległe i uzupełniają się. Znajduje to wyraz między innymi w dostosowaniu poziomów kwalifikacji do efektów uzyskiwanych na kolejnych etapach edukacji. Poziom pierwszy według PRK to koniec drugiego etapu edukacji według PP (koniec szkoły podstawowej), poziom drugi – to koniec trzeciego etapu (gimnazjum), poziom trzeci i czwarty – to koniec czwartego etapu (szkoła ponadgimnazjalna), z rozróżnieniem na kwalifikacje zawodowe (trzeci poziom – zasadnicza szkoła zawodowa) oraz kwalifikacje ogólne i ogólne z zawodowymi (czwarty poziom – liceum oraz technikum). Nakładanie się poziomów kwalifikacji i etapów edukacji pozwala porównywać efekty dydaktyczne i kwalifikacje.

Oba dokumenty uzupełniają się, ale pozostają względem siebie autonomiczne. Zapisy w PRK są ogólne, bowiem kwalifikacje obejmują wiele zawodów i zakresów umiejętności. Rozróżnienie dotyczy zakresów kwalifikacji: wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych. Zapisy w Podstawie Programowej są bardziej szczegółowe – obejmują wiedzę i umiejętności specyficzne dla każdego przedmiotu nauczanego w szkole. Efekty oznaczają tu opanowanie konkretnego obszaru wiedzy lub jednoznacznie opisanej umiejętności. Kompetencje społeczne nie są specyficzne dla przedmiotów, dlatego ich obecność zaznacza się w przypadku każdego z nich, a różnice dotyczą tylko eksponowania lub pomijania pewnych kompetencji.

Inny jest adresat Podstawy Programowej. To nauczyciel, który ma tak zaplanować proces dydaktyczny, żeby na koniec danego etapu uczeń osiągnął wszystkie zaprogramowane dla tego etapu efekty. Dlatego zapisy dotyczą konkretnych umiejętności. W sumie obejmują one treści, do których realizacji w pełni zobowiązuje się państwo polskie, a zobowiązanie to delegowane jest na szkołę. Adresatem PRK jest również rynek pracy. Ta różnica ma duże znaczenie. Pracodawca oczekuje od pracownika, że posiadanie przez niego określonych kwalifikacji oznacza, że spełnił on kryteria pozwalające na jej uzyskanie. Nie sprawdza on natomiast wszystkich kompetencji, które powinien posiadać absolwent szkoły na konkretnym etapie edukacji, a nawet kompetencji wymaganych przez system oświaty od osoby kończącej naukę w szkole na etapie najwyższym, zwieńczonym maturą. Kwalifikacje opisane w PRK są efektem, natomiast nie jest przedstawiony proces dochodzenia do nich. Pracodawca oczekuje rezultatu, który dla niego będzie punktem odniesienia w ocenie przydatności pracownika. Wymagania opisane w PP muszą znaleźć odzwierciedlenie w programach poszczególnych przedmiotów, a dla nauczyciela oznaczają one efekt będący zwieńczeniem procesu dydaktycznego oraz procesu uczenia się ucznia. Ich spełnienie przez ucznia zostanie poddane podwójnej weryfikacji. Najpierw podczas egzaminu zewnętrznego, a wcześniej również przez ocenianie wewnątrzszkolne, a następnie na kolejnym etapie edukacji lub w życiu zawodowym i społecznym absolwenta.

Inna różnica między Polską Ramą Kwalifikacji a Podstawą Programową polega na tym, że wyrastają one z odmiennych tradycji. PRK jest implantacją do polskiego systemu zapisów Europejskiej Ramy Kwalifikacji. Tak więc punktem wyjścia są zapisy ogólnoeuropejskie, wspólne dla całej Unii. PP, jakkolwiek jej forma jest zupełnie nowa, a szereg zaproponowanych w niej rozwiązań ma charakter przełomowy, wyrasta z polskiej tradycji oświatowej, dostosowana jest do kompetencji, przyzwyczajzeń i umiejętności dydaktycznych nauczycieli w polskiej szkole. Inny punkt wyjścia ma swoje istotne konsekwencje. Odmienne są założenia metodologiczne i cele obu dokumentów. PRK opisuje

4. Podstawa programowa kształcenia ogólnego a Polska Rama Kwalifikacji

minimalne kompetencje, od których spełnienia uzależnione jest przyznanie stopnia kwalifikacji. Podstawa Programowa przedstawia wiedzę i umiejętności, których opanowanie jest oczekiwane od zwykłego, średniego, przeciętnie zdolnego ucznia. To powoduje, że PP w porównaniu do PRK jest ambitniejsza, stawia wyższe wymagania. W skrócie można powiedzieć tak: osoba otrzymująca kwalifikacje na poziomie pierwszym może zakończyć edukację na etapie drugim (szkoła podstawowa), gdy nie tylko nie ma aspiracji, ale też zdolności, żeby kontynuować naukę; zatem poprzestaje na osiągnięciu minimum tego, czego od niej wymaga rynek pracy, nie w pełni jednak spełnia wymagania stawiane przed nią przez system edukacji, a także przez pracodawców oczekujących uzyskania kwalifikacji na poziomie drugim i wyższych.

Przykłady widoczne są w przedstawionych poniżej tabelach. Są w nich zestawione charakterystyki PRK oraz wybrane zapisy z podstawy programowej kształcenia ogólnego. Uwzględnione zostały tylko niektóre przedmioty – te, których wymagania są weryfikowane podczas egzaminów zewnętrznych. Z zestawienia tego wynika, że kwalifikacje na poziomie pierwszym opisywane są jako np. znajomość struktur i zasad tworzenia najprostszych wypowiedzi, najprostszych pojęć i zależności matematycznych, najprostszych zjawisk i procesów w przyrodzie i technice, podstawowych zasad funkcjonowania w społeczności, podstawowych wyznaczników ról społecznych w najbliższym otoczeniu, najbardziej podstawowych zasad demokracji, związków człowieka z dziedzictwem wspólnot, w których żyje [podkreślenia własne]. To wyraźnie zaznaczone minimum, poniżej którego niemożliwe jest odpowiedzialne wykonywanie obowiązków i pełnienie ról społecznych i zawodowych – bez spełnienia tych wymagań człowiek nie jest w stanie komunikować się na elementarnym poziomie, nie rozumie reguł rządzących światem, nie dostosowuje się do stawianych mu wymagań i formułowanych wobec niego oczekiwań. PP na drugim etapie edukacyjnym stawia wyższe wymagania. Nie poprzestaje na umiejętności tworzenia najprostszych wypowiedzi i znajomości podstawowych zasad demokracji. Przeciętny uczeń na koniec tego etapu zdobywa świadomość języka jako wartościowego i wielofunkcyjnego narzędzia komunikacji, rozwija umiejętność wypowiadania się w mowie i piśmie na tematy związane z poznawanymi tekstami kultury, posługuje się podstawowymi określeniami epok historycznych, dobiera odpowiedni model matematyczny do prostej sytuacji, przewiduje przebieg niektórych zjawisk i procesów przyrodniczych, potrafi odróżnić, co jest dobre, a co złe w kontaktach z rówieśnikami i dorosłymi itd. Tak więc przekracza on minimum wymagań, zyskuje kompetencje przygotowujące go do dalszej edukacji, ale też do zyskiwania kwalifikacji na wyższych poziomach. Warto zwrócić uwagę, że komplementarność PRK i PP dotyczy nie tylko wiedzy i umiejętności, ale też kompetencji społecznych. W tym zakresie PRK stawia dosyć wysokie wymagania. PP te kompetencje włącza w nauczanie poszczególnych przedmiotów oraz w program wychowawczy szkoły. Są one kształcone, gdy uczeń np. rozwija umiejętności komunikacyjne, kształtuje hierarchię wartości, podejmuje działania zwiększające bezpieczeństwo własne i innych, przestrzega reguł obowiązujących w społeczności dziecięcej, współpracuje z innymi, planuje, dzieli się zadaniami i wywiązuje się z nich itd.

Trzeba podkreślić, że niejednokrotnie osiągnięcie opisanych w PRK kompetencji społecznych wymaga spełnienia wyrażonych w PP wymagań, które na pozór mogą się wydawać odległe od opisanych kwalifikacji. Na przykład w PRK spotykamy zapis: „[jest gotów do] respektowania zobowiązań wynikających z przynależności do różnych wspólnot”. PP nie stawia wprost takiego wymagania. Pojawiają się w niej jednak inne sformułowania, wymagania, których spełnienie, a więc wykształcenie odpowiednich umiejętności, pomaga w osiągnięciu tej kwalifikacji. Na przykład w PP do języka polskiego na II etapie edukacyjnym pojawia się zapis: „[uczeń] w kontakcie z dziełami kultury kształtuje hierarchię wartości, swoją wrażliwość, gust estetyczny, poczucie własnej tożsamości i postawę patriotyczną”. W PP do historii spotykamy natomiast wymaganie: „[uczeń] wie, jakiej jest narodowości, że mieszka w Polsce, a Polska znajduje się w Europie; zna symbole narodowe (flaga, godło, hymn narodowy), rozpoznaje flagę i hymn Unii Europejskiej”. Oba te wymagania odnoszą się do ucznia jako członka polskiej społeczności narodowej i społeczności Unii Europejskiej. PP wskazuje na to, że należy kształcić osobę posiadającą ugruntowaną hierarchię wartości i poczucie tożsamości.

4. Podstawa programowa kształcenia ogólnego a Polska Rama Kwalifikacji 4.1. II etap edukacyjny – wymagania w zakresie: WIEDZA

To w konsekwencji między innymi, powinno prowadzić do respektowania zobowiązań wobec różnych wspólnot. Ten przykład pokazuje, że niejednokrotnie oczekiwane kwalifikacje osiąga się podczas kształcenia różnych umiejętności.

Można powiedzieć, że PP jest szczególnie zbieżna z PRK w kształtowaniu kompetencji społecznych. W przekazywaniu wiedzy oraz nauczaniu umiejętności natomiast wyprzedza wymagania określone przez PRK. System edukacyjny z nadstatkiem przygotowuje uczniów do osiągnięcia kwalifikacji opisanych w PRK.

4.1. II etap edukacyjny – wymagania w zakresie: WIEDZA

Charakterystyka poziomu 1 PRK	Charakterystyka poziomu 1 PRK typowa dla rodzaju edukacji (ogólnej i zawodowej)	Wybrane zapisy z podstawy programowej kształcenia ogólnego
Zna i rozumie:	Zna i rozumie:	Uczeń:
<ul style="list-style-type: none"> elementarne fakty i pojęcia oraz zależności między wybranymi zjawiskami przyrodniczymi, społecznymi i w sferze wytworów ludzkiej myśli 	<ul style="list-style-type: none"> struktury i zasady tworzenia najprostszych wypowiedzi najprostsze pojęcia i zależności matematyczne 	<p>Język polski:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozwija sprawność uważnego słuchania, czytania głośnego i cichego oraz umiejętność rozumienia znaczeń dosłownych i prostych znaczeń przenośnych zdobywa świadomość języka jako wartościowego i wielofunkcyjnego narzędzia komunikacji uczy się rozpoznawać różne teksty kultury, w tym użytkowe, oraz stosować odpowiednie sposoby ich odbioru poznaje teksty kultury odpowiednie do stopnia rozwoju emocjonalnego i intelektualnego; rozpoznaje ich konwencje gatunkowe rozwija zainteresowania różnymi dziedzinami kultury; poznaje specyfikę literackich i pozaliterackich sposobów wypowiedzi artystycznej rozwija umiejętność wypowiadania się w mowie i piśmie na tematy poruszane na zajęciach, związane z poznawanymi tekstami kultury i własnymi zainteresowaniami dba o poprawność wypowiedzi własnych, a ich formę kształtuje odpowiednio do celu wypowiedzi wykorzystując posiadane umiejętności, rozwija swoją wiedzę o języku <p>Historia:</p> <ul style="list-style-type: none"> posługuje się podstawowymi określeniami czasu historycznego: okres, p.n.e., n.e., tysiąclecie, wiek, rok <p>Matematyka:</p> <ul style="list-style-type: none"> interpretuje i przetwarza informacje tekstowe, liczbowe, graficzne, rozumie i interpretuje odpowiednie pojęcia matematyczne, zna podstawową terminologię, formułuje odpowiedzi i prawidłowo zapisuje wyniki

4. Podstawa programowa kształcenia ogólnego a Polska Rama Kwalifikacji 4.1. II etap edukacyjny – wymagania w zakresie: WIEDZA

Charakterystyka poziomu 1 PRK	Charakterystyka poziomu 1 PRK typowa dla rodzaju edukacji (ogólnej i zawodowej)	Wybrane zapisy z podstawy programowej kształcenia ogólnego
Zna i rozumie:	Zna i rozumie:	Uczeń:
	<ul style="list-style-type: none"> • najprostsze zjawiska i procesy w przyrodzie i technice • podstawowe zasady funkcjonowania w społeczności • podstawowe wyznaczniki ról społecznych w najbliższym otoczeniu • najbardziej podstawowe zasady demokracji • związki człowieka z dziedzictwem wspólnot, w których żyje • zasady komunikowania się w miejscu wykonywania zadań zawodowych • zasady planowania najprostszych zadań zawodowych • zasady oceny wykonywanej pracy i jej wyników 	<p>Matematyka:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dobiera odpowiedni model matematyczny do prostej sytuacji, stosuje poznane wzory i zależności, przetwarza tekst zadania na działania arytmetyczne i proste równania • prowadzi proste rozumowanie składające się z niewielkiej liczby kroków, ustala kolejność czynności (w tym obliczeń) prowadzących do rozwiązania problemu, potrafi wyciągnąć wnioski z kilku informacji podanych w różnej postaci <p>Biologia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przewiduje przebieg niektórych zjawisk i procesów przyrodniczych, wyjaśnia proste zależności między zjawiskami • rejestruje ich wyniki w różnej formie oraz je objaśnia, używając prawidłowej terminologii <p>Historia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • potrafi odróżnić, co jest dobre, a co złe w kontaktach z rówieśnikami i dorosłymi • wie, że warto być odważnym, mądrym i pomagać potrzebującym • wie, że nie należy kłamać lub zatajać prawdy • wie, co wynika z przynależności do rodziny, jakie są relacje między najbliższymi, wywiązuje się z powinności wobec nich • ma rozeznanie, że pieniądze otrzymuje się za pracę; dostosowuje swe oczekiwania do realiów ekonomicznych rodziny • zna zagrożenia ze strony ludzi; wie, do kogo i w jaki sposób należy się zwrócić o pomoc • wie, gdzie można bezpiecznie organizować zabawy, a gdzie nie można i dlaczego • potrafi wymienić status administracyjny swojej miejscowości (wieś, miasto) • wie, czym zajmuje się np. policjant, strażak, lekarz, weterynarz; wie, jak można się do nich zwrócić o pomoc • wie, jakiej jest narodowości, że mieszka w Polsce, a Polska znajduje się w Europie; zna symbole narodowe (flaga, godło, hymn narodowy), rozpoznaje flagę i hymn Unii Europejskiej • dostrzega związki teraźniejszości z przeszłością

Opracowanie przygotowane na podstawie analizy porównawczej treści podstawy programowej z języka polskiego, historii i WOS, matematyki oraz nauk przyrodniczych z wymaganiami określonymi w Polskiej Ramie Kwalifikacji. Analizę przeprowadził zespół dydaktyków z Instytutu Badań Edukacyjnych pod kierownictwem prof. Jolanty Choińskiej-Mika. Zespół zakończył prace w czerwcu 2012 roku.

4.2. II etap edukacyjny – wymagania w zakresie: UMIEJĘTNOŚCI

Charakterystyka poziomu 1 PRK	Charakterystyka poziomu 1 PRK typowa dla rodzaju edukacji (ogólnej i zawodowej)	Wybrane zapisy z podstawy programowej kształcenia ogólnego
Potrafi:	Potrafi:	Uczeń:
<ul style="list-style-type: none"> wykonywać bardzo proste zadania wg szczegółowych wskazań w typowych warunkach rozwiązywać bardzo proste, typowe problemy w typowych warunkach uczyć się pod bezpośrednim kierunkiem w zorganizowanej formie odbierać proste wypowiedzi, tworzyć bardzo proste wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> odbierać ze zrozumieniem najprostsze wypowiedzi tworzyć najprostsze wypowiedzi we właściwym języku posługiwać się językiem obcym na poziomie A1 korzystać z podstawowych narzędzi matematyki w najprostszycy sytuacjach życia codziennego 	<p>Język polski:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozwija sprawność uważnego słuchania, czytania głośnego i cichego oraz umiejętność rozumienia znaczeń dosłownych i prostych znaczeń przenośnych rozwija umiejętność poszukiwania interesujących go wiadomości, a także ich porządkowania oraz poznawania dzieł sztuki uczy się je odbierać świadomie i refleksyjnie; kształtuje świadomość istnienia w tekście znaczeń ukrytych rozwija umiejętność wypowiadania się w mowie i piśmie na tematy poruszane na zajęciach, związane z poznawanymi tekstami kultury i własnymi zainteresowaniami dba o poprawność wypowiedzi własnych, a ich formę kształtuje odpowiednio do celu wypowiedzi <p>Historia:</p> <ul style="list-style-type: none"> posługuje się podstawowymi określeniami czasu historycznego: okres p.n.e., n.e., tysiąclecie, wiek, rok odpowiada na proste pytania postawione do tekstu źródłowego, planu, mapy, ilustracji tworzy krótką wypowiedź o postaci i wydarzeniu historycznym, posługując się poznanymi pojęciami; przedstawia własne stanowisko i próbuje je uzasadnić <p>Matematyka:</p> <ul style="list-style-type: none"> wykonuje proste działania pamięciowe na liczbach naturalnych, całkowitych i ułamkach, zna i stosuje algorytmy działań pisemnych oraz potrafi wykorzystać te umiejętności w sytuacjach praktycznych interpretuje i przetwarza informacje tekstowe, liczbowe, graficzne, rozumie i interpretuje odpowiednie pojęcia matematyczne, zna podstawową terminologię, formułuje odpowiedzi i prawidłowo zapisuje wyniki dobiera odpowiedni model matematyczny do prostej sytuacji, stosuje poznane wzory i zależności, przetwarza tekst zadania na działania arytmetyczne i proste równania prowadzi proste rozumowanie składające się z niewielkiej liczby kroków, ustala kolejność czynności (w tym obliczeń) prowadzących do rozwiązania problemu, potrafi wyciągnąć wnioski z kilku informacji podanych w różnej postaci

4. Podstawa programowa 4.2. II etap edukacyjny – wymagania w zakresie: UMIEJĘTNOŚCI
kształcenia ogólnego
a Polska Rama Kwalifikacji

Charakterystyka poziomu 1 PRK	Charakterystyka poziomu 1 PRK typowa dla rodzaju edukacji (ogólnej i zawodowej)	Wybrane zapisy z podstawy programowej kształcenia ogólnego
Potrafi:	Potrafi:	Uczeń:
	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzić najprostsze obserwacje otaczających zjawisk • posługiwać się podstawowymi narzędziami i materiałami w najprostszycy sytuacjach życia codziennego • stosować elementarne zasady higieny • wykazywać społeczne zachowania w najbardziej typowych sytuacjach codziennych • komunikować się w grupie • współdziałać w najbardziej typowych sytuacjach codziennych z uwzględnieniem podstawowych zasad demokracji • zachować się w niektórych okolicznościach najbardziej typowych dla wspólnot, w których żyje • odbierać najprostsze polecenia i rady lub zamówienia związane z wykonywanymi zadaniami zawodowymi • zaplanować najprostsze, powtarzalne czynności zawodowe przy pomocy osoby bardziej doświadczonej 	<p>Biologia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • stawia pytania dotyczące zjawisk zachodzących w przyrodzie, prezentuje postawę badawczą w poznawaniu prawidłowości świata przyrody przez poszukiwanie odpowiedzi na pytania: „dlaczego?“, „jak jest?“, „co się stanie, gdy?“ • przeprowadza obserwacje i doświadczenia wg instrukcji; rejestruje ich wyniki w różnej formie oraz je objaśnia, używając prawidłowej terminologii • korzysta z różnorodnych źródeł informacji (własnych informacji, badań, doświadczeń, tekstów, map, tabel, fotografii, filmów) • wykonuje pomiary i korzysta z instrukcji (słownej, tekstowej i graficznej) • dokumentuje i prezentuje wyniki obserwacji i doświadczeń • stosuje technologie informacyjno-komunikacyjne • świadomie działa na rzecz ochrony własnego zdrowia <p>Historia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • współpracuje z innymi w zabawie, w nauce szkolnej i w sytuacjach życiowych • przestrzega reguł obowiązujących w społeczności dziecięcej oraz w świecie dorosłych • grzecznie zwraca się do innych w szkole, w domu i na ulicy • wie, co wynika z przynależności do rodziny, jakie są relacje między najbliższymi, wywiązuje się z powinności wobec nich • zna zagrożenia ze strony ludzi; wie, do kogo i w jaki sposób należy się zwrócić o pomoc • potrafi wymienić status administracyjny swojej miejscowości (wieś, miasto) • wie, czym zajmuje się np. policjant, strażak, lekarz, weterynarz; wie, jak można się do nich zwrócić o pomoc • wie, jakiej jest narodowości, że mieszka w Polsce, a Polska znajduje się w Europie; zna symbole narodowe (flaga, godło, hymn narodowy), rozpoznaje flagę i hymn Unii Europejskiej • współpracuje z innymi – planuje, dzieli się zadaniami i wywiązuje się z nich

Opracowanie przygotowane na podstawie analizy porównawczej treści podstawy programowej z języka polskiego, historii i WOS, matematyki oraz nauk przyrodniczych z wymaganiami określonymi w Polskiej Ramie Kwalifikacji. Analizę przeprowadził zespół dydaktyków z Instytutu Badań Edukacyjnych pod kierownictwem prof. Jolanty Chojńskiej-Mika. Zespół zakończył prace w czerwcu 2012 roku.

4.3. II etap edukacyjny – wymagania w zakresie: KOMPETENCJE SPOŁECZNE

Charakterystyka poziomu 1 PRK	Charakterystyka poziomu 1 PRK typowa dla rodzaju edukacji (ogólnej i zawodowej)	Wybrane zapisy z podstawy programowej kształcenia ogólnego
Jest gotów do:	Jest gotów do:	Uczeń:
<ul style="list-style-type: none"> • respektowania zobowiązań wynikających z przynależności do różnych wspólnot • działania i współdziałania pod bezpośrednim nadzorem w zorganizowanych warunkach • oceniania swoich działań i przyjmowania odpowiedzialności za ich bezpośrednie skutki 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzenia wypowiedzi odpowiednich do najbardziej typowych sytuacji życia codziennego • poszanowania otoczenia przyrodniczego • korzystania z podstawowych narzędzi i materiałów z uwzględnieniem zasad bezpieczeństwa • przestrzegania elementarnych zasad higieny • uczestniczenia w działaniu grupy wykonującej zadanie pod przewodnictwem osoby nadzorującej • uczestniczenia w zajęciach edukacyjnych w grupie • uczestniczenia w zabawie, w grupie rówieśników 	<p>Język polski:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwija sprawność uważnego słuchania, czytania głośnego i cichego oraz umiejętność rozumienia znaczeń dosłownych i prostych znaczeń przenośnych • rozwija umiejętność poszukiwania interesujących go wiadomości, a także ich porządkowania oraz poznawania dzieł sztuki • w kontakcie z dziełami kultury kształtuje hierarchię wartości, swoją wrażliwość, gust estetyczny, poczucie własnej tożsamości i postawę patriotyczną <p>Biologia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • orientuje się w otaczającej go przestrzeni przyrodniczej i kulturowej • rozpoznaje sytuacje zagrażające zdrowiu i życiu oraz podejmuje działania zwiększające bezpieczeństwo własne i innych • świadomie działa na rzecz ochrony własnego zdrowia <p>Historia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • współpracuje z innymi w zabawie, w nauce szkolnej i w sytuacjach życiowych • przestrzega reguł obowiązujących w społeczności dziecięcej oraz w świecie dorosłych, grzecznie zwraca się do innych w szkole, w domu i na ulicy

4. Podstawa programowa kształcenia ogólnego a Polska Rama Kwalifikacji 4.3. II etap edukacyjny – wymagania w zakresie: KOMPETENCJE SPOŁECZNE

Charakterystyka poziomu 1 PRK	Charakterystyka poziomu 1 PRK typowa dla rodzaju edukacji (ogólnej i zawodowej)	Wybrane zapisy z podstawy programowej kształcenia ogólnego
Jest gotów do:	Jest gotów do:	Uczeń:
	<ul style="list-style-type: none"> • identyfikowania się z najbardziej podstawowymi wspólnotami, do których należy, przy zachowaniu właściwego stosunku do członków innych wspólnot, z którymi się styka • uczenia się lub wykonywania prostych zadań wg otrzymanych wskazówek, bez stałej obecności osoby nadzorującej • stosowania się do najprostszycch poleceń i korzystania z rad • współdziałania w trakcie wykonywania zadań zawodowych • planowania swoich czynności zawodowych • wykonywania swoich czynności zawodowych 	<p>Historia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wie, jakiej jest narodowości, że mieszka w Polsce, a Polska znajduje się w Europie; zna symbole narodowe (flaga, godło, hymn narodowy), rozpoznaje flagę i hymn Unii Europejskiej • współpracuje z innymi – planuje, dzieli się zadaniami i wywiązuje się z nich

Opracowanie przygotowane na podstawie analizy porównawczej treści podstawy programowej z języka polskiego, historii i WOS, matematyki oraz nauk przyrodniczych z wymaganiami określonymi w Polskiej Ramie Kwalifikacji. Analizę przeprowadził zespół dydaktyków z Instytutu Badań Edukacyjnych pod kierownictwem prof. Jolanty Choińskiej-Mika. Zespół zakończył prace w czerwcu 2012 roku.

4.4. III etap edukacyjny – wymagania w zakresie: WIEDZA

Charakterystyka poziomu 2 PRK	Charakterystyka poziomu 2 PRK typowa dla rodzaju edukacji (ogólnej i zawodowej)	Wybrane zapisy z podstawy programowej kształcenia ogólnego
Zna i rozumie:	Zna i rozumie:	Uczeń:
<ul style="list-style-type: none"> poszerzony zbiór elementarnych faktów, prostych pojęć oraz zależności między wybranymi zjawiskami przyrodniczymi, społecznymi i w sferze wytworów ludzkiej myśli 	<ul style="list-style-type: none"> struktury i zasady tworzenia bardzo prostych wypowiedzi zasady tworzenia najprostszych wypowiedzi ustnych i pisemnych w języku obcym bardzo proste pojęcia i zależności oraz rozumowania matematyczne bardzo proste zjawiska i procesy w przyrodzie i technice znaczenie i zasady dbałości o swój organizm oraz o środowisko 	<p>Język polski:</p> <ul style="list-style-type: none"> poznaje nowe gatunki i konwencje literackie zyskuje coraz wyraźniejszą świadomość funkcji środków językowych, które służą formułowaniu wypowiedzi zdobywa wiedzę o różnych odmianach polszczyzny i kształci umiejętność poprawnego wykorzystywania ich w różnych sytuacjach, pogłębia znajomość etyki mowy i etykiety języka <p>Matematyka:</p> <ul style="list-style-type: none"> interpretuje i tworzy teksty o charakterze matematycznym, używa języka matematycznego do opisu rozumowania i uzyskanych wyników używa prostych, dobrze znanych obiektów matematycznych, interpretuje pojęcia matematyczne i operuje obiektami matematycznymi dobiera model matematyczny do prostej sytuacji, buduje model matematyczny danej sytuacji <p>Biologia:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia zjawiska i procesy biologiczne zachodzące w wybranych organizmach i w środowisku przedstawia i wyjaśnia zależności między organizmem a środowiskiem, wskazuje ewolucyjne źródło różnorodności biologicznej rozumie i interpretuje pojęcia biologiczne, zna podstawową terminologię biologiczną interpretuje informacje i wyjaśnia zależności przyczynowo-skutkowe między faktami, formułuje wnioski, formułuje i przedstawia opinie związane z omawianymi zagadnieniami biologicznymi analizuje związek między własnym postępowaniem a zachowaniem zdrowia (prawidłowa dieta, aktywność ruchowa, badania profilaktyczne) <p>Chemia:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje właściwości substancji i wyjaśnia przebieg prostych procesów chemicznych wykonuje proste obliczenia dotyczące praw chemicznych

4. Podstawa programowa 4.4. III etap edukacyjny – wymagania w zakresie: WIEDZA
kształcenia ogólnego
a Polska Rama Kwalifikacji

Charakterystyka poziomu 2 PRK	Charakterystyka poziomu 2 PRK typowa dla rodzaju edukacji (ogólnej i zawodowej)	Wybrane zapisy z podstawy programowej kształcenia ogólnego
Zna i rozumie:	Zna i rozumie:	Uczeń:
	<ul style="list-style-type: none"> • elementarne czynniki wpływające na powodzenie życiowe • podstawowe zasady funkcjonowania w społeczeństwie • elementarne zasady ładu społecznego • najbardziej podstawowe procedury demokracji • zasady identyfikowania podstawowych wspólnot, do których należy • najbardziej podstawowe zasady komunikowania się w środowisku pracy • planowanie sposobu wykonania bardzo prostych, powtarzalnych działań zawodowych • metody oceniania przebiegu oraz efektów własnych działań 	<p>Fizyka:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje wielkości fizyczne do opisu poznanych zjawisk lub rozwiązania prostych zadań obliczeniowych • wskazuje w otaczającej rzeczywistości przykłady zjawisk opisywanych za pomocą praw i zależności fizycznych • posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) <p>Geografia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • potrafi korzystać z wykresów, danych statystycznych, w celu gromadzenia, przetwarzania oraz prezentowania informacji geograficznych • rozumie wzajemne relacje przyroda – człowiek • posługuje się podstawowym słownictwem geograficznym w toku opisywania oraz wyjaśniania zjawisk i procesów zachodzących w środowisku geograficznym • wykorzystuje wiedzę w celu lepszego rozumienia świata i swojego w nim miejsca; stosuje wiadomości w życiu codziennym, m.in. w racjonalnym wykorzystaniu środowiska <p>Wiedza o społeczeństwie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyraża własne zdanie w wybranych sprawach publicznych i uzasadnia je • rozpoznaje problemy najbliższego otoczenia i szuka ich rozwiązań • rozumie demokratyczne zasady i procedury i stosuje je w życiu szkoły oraz innych społeczności • wyjaśnia znaczenie indywidualnej i zbiorowej aktywności obywateli • rozpoznaje przypadki łamania norm demokratycznych i ocenia ich konsekwencje • opisuje sposób działania władz publicznych i innych instytucji • rozumie procesy gospodarcze oraz zasady racjonalnego gospodarowania w życiu codziennym • analizuje możliwości dalszej nauki i kariery zawodowej

Opracowanie przygotowane na podstawie analizy porównawczej treści podstawy programowej z języka polskiego, historii i WOS, matematyki oraz nauk przyrodniczych z wymaganiami określonymi w Polskiej Ramie Kwalifikacji. Analizę przeprowadził zespół dydaktyków z Instytutu Badań Edukacyjnych pod kierownictwem prof. Jolanty Chojńskiej-Mika. Zespół zakończył prace w czerwcu 2012 roku.

4.5. III etap edukacyjny – wymagania w zakresie: UMIEJĘTNOŚCI

Charakterystyka poziomu 2 PRK	Charakterystyka poziomu 2 PRK typowa dla rodzaju edukacji (ogólnej i zawodowej)	Wybrane zapisy z podstawy programowej kształcenia ogólnego
Potrafi:	Potrafi:	Uczeń:
<ul style="list-style-type: none"> • wykonywać proste zadania wg ogólnej instrukcji, najczęściej w typowych warunkach • rozwiązywać proste typowe problemy najczęściej w typowych warunkach • uczyć się pod kierunkiem w zorganizowanej formie • odbierać niezbyt proste wypowiedzi • tworzyć proste wypowiedzi • odbierać i formułować najprostsze wypowiedzi w języku obcym 	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżniać rodzaje języka komunikowania się w różnych sytuacjach • odbierać ze zrozumieniem bardzo proste wypowiedzi • wyszukiwać informacje w bardzo prostych tekstach • tworzyć bardzo proste wypowiedzi na zadane tematy • przedstawiać bardzo proste wypowiedzi na forum grupy • uzasadniać własne stanowisko oraz polemizować z rozmówcą w sytuacjach życia codziennego • posługiwać się językiem obcym na poziomie A2 • korzystać z bardzo prostych narzędzi matematyki w sytuacjach życia codziennego 	<p>Język polski:</p> <ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie dociera do informacji • rozumie komunikaty o coraz bardziej skomplikowanej organizacji – werbalne i niewerbalne; podejmuje refleksję nad znaczeniami słów i dąży do ich dokładnego zrozumienia • krytycznie ocenia zawartość komunikatów • zdobywa wiedzę o różnych odmianach polszczyzny i kształci umiejętność poprawnego wykorzystywania ich w różnych sytuacjach, pogłębia znajomość etyki mowy i etykiety języka • poznaje i tworzy nowe, coraz trudniejsze formy wypowiedzi <p>Matematyka:</p> <ul style="list-style-type: none"> • interpretuje i tworzy teksty o charakterze matematycznym, używa języka matematycznego do opisu rozumowania i uzyskanych wyników • używa prostych, dobrze znanych obiektów matematycznych, interpretuje pojęcia matematyczne i operuje obiektami matematycznymi • dobiera model matematyczny do prostej sytuacji, buduje model matematyczny danej sytuacji • stosuje strategię jasno wynikającą z treści zadania, tworzy strategię rozwiązania problemu • prowadzi proste rozumowania, podaje argumenty uzasadniające poprawność rozumowania

4. Podstawa programowa 4.5. III etap edukacyjny – wymagania w zakresie: UMIEJĘTNOŚCI
kształcenia ogólnego
a Polska Rama Kwalifikacji

Charakterystyka poziomu 2 PRK	Charakterystyka poziomu 2 PRK typowa dla rodzaju edukacji (ogólnej i zawodowej)	Wybrane zapisy z podstawy programowej kształcenia ogólnego
Potrafi:	Potrafi:	Uczeń:
	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzić bardzo proste obserwacje otaczających zjawisk i procesów • posługiwać się właściwymi narzędziami i materiałami w typowych sytuacjach życia codziennego • stosować w życiu codziennym elementarne zasady dbałości o swój organizm oraz o środowisko 	<p>Biologia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje, porządkuje i rozpoznaje organizmy • planuje, przeprowadza i dokumentuje obserwacje i proste doświadczenia biologiczne • określa warunki doświadczenia, rozróżnia próbę kontrolną i próbę badawczą • przeprowadza obserwacje mikroskopowe preparatów świeżych i trwałych (mikroskop) • wykorzystuje różnorodne źródła i metody pozyskiwania informacji, w tym technologię informacyjno-komunikacyjną, odczytuje, analizuje, interpretuje i przetwarza informacje tekstowe, graficzne, liczbowe • rozpoznaje sytuacje wymagające konsultacji lekarskiej <p>Chemia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje właściwości substancji i wyjaśnia przebieg prostych procesów chemicznych • zna związek właściwości różnorodnych substancji z ich zastosowaniami i ich wpływ na środowisko naturalne <p>Fizyka:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje wielkości fizyczne do opisu poznanych zjawisk lub rozwiązania prostych zadań obliczeniowych • przeprowadza doświadczenia i wyciąga wnioski z otrzymanych wyników • posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) <p>Geografia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokonuje pomiarów oraz obserwacji w terenie • potrafi korzystać z planów, map, wykresów, danych statystycznych, w celu gromadzenia, przetwarzania oraz prezentowania informacji geograficznych • posługuje się podstawowym słownictwem geograficznym w toku opisywania oraz wyjaśniania zjawisk i procesów zachodzących w środowisku geograficznym • identyfikuje związki i zależności w środowisku przyrodniczym, gospodarce i życiu społecznym w różnych skalach przestrzennych (lokalnej, regionalnej, krajowej, globalnej) • wykorzystuje umiejętności geograficzne w celu lepszego rozumienia świata i swojego w nim miejsca • stosuje umiejętności geograficzne w życiu codziennym

4. Podstawa programowa kształcenia ogólnego a Polska Rama Kwalifikacji 4.5. III etap edukacyjny – wymagania w zakresie: UMIEJĘTNOŚCI

Charakterystyka poziomu 2 PRK	Charakterystyka poziomu 2 PRK typowa dla rodzaju edukacji (ogólnej i zawodowej)	Wybrane zapisy z podstawy programowej kształcenia ogólnego
Potrafi:	Potrafi:	Uczeń:
	<ul style="list-style-type: none"> • uczestniczyć w podejmowaniu decyzji dotyczących własnego rozwoju • wybierać sposoby postępowania przy rozwiązywaniu bardzo prostych problemów we współdziałaniu w typowych sytuacjach uczenia się, pracy i rekreacji • współdziałać w najbardziej typowych sytuacjach społecznych z zastosowaniem podstawowych procedur demokracji • odpowiednio zmanifestować swoją przynależność do wspólnot, do których należy, w niektórych, najbardziej typowych, okolicznościach 	<p>Geografia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • potrafi korzystać z planów, map, fotografii, rysunków, wykresów, danych statystycznych, tekstów źródłowych oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych w celu gromadzenia, przetwarzania oraz prezentowania informacji geograficznych • wykorzystuje umiejętności geograficzne w celu lepszego rozumienia świata i swojego w nim miejsca • stosuje umiejętności geograficzne w życiu codziennym, m.in. w racjonalnym wykorzystaniu środowiska <p>Historia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje oraz porównuje informacje pozyskane z różnych źródeł i formułuje wnioski • tworzy narrację historyczną, integrując informacje pozyskane z różnych źródeł • tworzy krótkie wypowiedzi: plan, notatkę, rozprawkę, prezentację • przedstawia argumenty uzasadniające własne stanowisko <p>Wiedza o społeczeństwie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znajduje i wykorzystuje informacje na temat życia publicznego • wyraża własne zdanie w wybranych sprawach publicznych i uzasadnia je • rozumie procesy gospodarcze oraz zasady racjonalnego gospodarowania w życiu codziennym • analizuje możliwości dalszej nauki i kariery zawodowej

4. Podstawa programowa kształcenia ogólnego a Polska Rama Kwalifikacji 4.5. III etap edukacyjny – wymagania w zakresie: UMIEJĘTNOŚCI

Charakterystyka poziomu 2 PRK	Charakterystyka poziomu 2 PRK typowa dla rodzaju edukacji (ogólnej i zawodowej)	Wybrane zapisy z podstawy programowej kształcenia ogólnego
Potrafi:	Potrafi:	Uczeń:
	<ul style="list-style-type: none"> • indywidualnie uczyć się lub indywidualnie pracować wg otrzymanych wskazówek • odbierać bardzo proste polecenia przełożonych • porozumiewać się z klientami w zakresie bardzo prostych zamówień • współdziałać z innymi pracownikami i przełożonymi • zaplanować bardzo proste, powtarzalne działania zawodowe pod kierunkiem przełożonego i korygować plan stosownie do okoliczności, oceniać przebieg oraz efekt własnych działań 	

Opracowanie przygotowane na podstawie analizy porównawczej treści podstawy programowej z języka polskiego, historii i WOS, matematyki oraz nauk przyrodniczych z wymaganiami określonymi w Polskiej Ramie Kwalifikacji. Analizę przeprowadził zespół dydaktyków z Instytutu Badań Edukacyjnych pod kierownictwem prof. Jolanty Choińskiej-Mika. Zespół zakończył prace w czerwcu 2012 roku.

4.6. III etap edukacyjny – wymagania w zakresie: KOMPETENCJE SPOŁECZNE

Charakterystyka poziomu 2 PRK	Charakterystyka poziomu 2 PRK typowa dla rodzaju edukacji (ogólnej i zawodowej)	Wybrane zapisy z podstawy programowej kształcenia ogólnego
Jest gotów do:	Jest gotów do:	Uczeń:
<ul style="list-style-type: none"> • podejmowania obowiązków wynikających z przynależności do różnych wspólnot • działania i współdziałania pod kierunkiem w zorganizowanych warunkach • oceniania działań, w których uczestniczy, i przyjmowania odpowiedzialności za ich skutki 	<ul style="list-style-type: none"> • używania właściwego języka odpowiednio do niektórych typowych okoliczności • powstrzymywania się od wypowiedzania nieuzasadnionych opinii • korzystania z podstawowych narzędzi i materiałów z uwzględnieniem zasad bezpieczeństwa • przestrzegania w życiu codziennym elementarnych zasad dbałości o swój organizm oraz o środowisko • uczestniczenia w podejmowaniu decyzji dotyczących własnego rozwoju oraz ich respektowania 	<p>Język polski:</p> <ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie dociera do informacji • zdobywa wiedzę o różnych odmianach polszczyzny i kształci umiejętność poprawnego wykorzystywania ich w różnych sytuacjach • pogłębia znajomość etyki mowy i etykiety języka • poznaje i tworzy nowe, coraz trudniejsze formy wypowiedzi <p>Biologia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prezentuje postawę szacunku wobec siebie i wszystkich istot żywych, środowiska <p>Chemia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bezpiecznie posługuje się sprzętem laboratoryjnym i odczynnikami chemicznymi <p>Geografia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje wiedzę i umiejętności geograficzne w celu lepszego rozumienia świata i swojego w nim miejsca • stosuje wiadomości i umiejętności geograficzne w życiu codziennym, m.in. w racjonalnym wykorzystaniu środowiska • rozwija w sobie świadomość wartości i poczucie odpowiedzialności za środowisko przyrodnicze własnego regionu i Polski <p>Wiedza o społeczeństwie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jest otwarty na odmienne poglądy • rozpoznaje problemy najbliższego otoczenia i szuka ich rozwiązań

4. Podstawa programowa kształcenia ogólnego a Polska Rama Kwalifikacji 4.6. III etap edukacyjny – wymagania w zakresie: KOMPETENCJE SPOŁECZNE

Charakterystyka poziomu 2 PRK	Charakterystyka poziomu 2 PRK typowa dla rodzaju edukacji (ogólnej i zawodowej)	Wybrane zapisy z podstawy programowej kształcenia ogólnego
Jest gotów do:	Jest gotów do:	Uczeń:
	<ul style="list-style-type: none"> • angażowania się w działania na rzecz dobra wspólnego w społecznościach, których jest członkiem • respektowania elementarnych zasad ładu społecznego w typowych sytuacjach uczenia się, pracy i rekreacji • stosowania się do najbardziej podstawowych procedur demokracji w życiu społeczności • świadomego identyfikowania się ze wspólnotami, do których należy, przy zachowaniu poszanowania dla innych, indywidualnego uczenia się lub indywidualnej pracy wg otrzymanych wskazówek, bez obecności osoby nadzorującej • stosowania się do poleceń przełożonych • nawiązywania i utrzymywania niezbędnych kontaktów związanych z wykonywaną pracą • działania w zespole • negocjowania z pracodawcą warunków swojego zatrudnienia • podejmowania decyzji dotyczących wykonywanej pracy na podstawie dostarczonych informacji pod nadzorem przełożonego • brania pod uwagę bezpośrednich oraz odroczonej w czasie skutków wykonywanych czynności zawodowych 	<p>Wiedza o społeczeństwie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • współpracuje z innymi – planuje, dzieli się zadaniami i wywiązuje się z nich

Opracowanie przygotowane na podstawie analizy porównawczej treści podstawy programowej z języka polskiego, historii i WOS, matematyki oraz nauk przyrodniczych z wymaganiami określonymi w Polskiej Ramie Kwalifikacji. Analizę przeprowadził zespół dydaktyków z Instytutu Badań Edukacyjnych pod kierownictwem prof. Jolanty Choińskiej-Mika. Zespół zakończył prace w czerwcu 2012 roku.

4.7. Kwalifikacja „Świadectwo dojrzałości” (matura) – wymagania w zakresie: WIEDZA

Charakterystyka poziomu 4 PRK	Charakterystyka poziomu 4 PRK typowa dla rodzaju edukacji (ogólnej i zawodowej)	Wybrane zapisy z podstawy programowej kształcenia ogólnego
Zna i rozumie:	Zna i rozumie:	Uczeń:
<ul style="list-style-type: none"> poszerzony zbiór podstawowych faktów, umiarkowanie złożonych teorii, pojęć i zależności między wybranymi zjawiskami przyrodniczymi, społecznymi i w sferze wytworów ludzkiej myśli oraz w określonych dziedzinach w szerszym zakresie fakty, umiarkowanie złożone pojęcia, teorie i zależności podstawowe uwarunkowania prowadzonej działalności 	<ul style="list-style-type: none"> struktury i zasady tworzenia złożonych wypowiedzi etyczne podstawy komunikacji językowej struktury i zasady tworzenia prostych wypowiedzi ustnych i pisemnych w języku obcym niezbyt złożone strategie i modele matematyczne podstawowe teorie dotyczące świata materialnego niezbyt złożone zjawiska i procesy w przyrodzie i technice podstawowe zasady formułowania wniosków na podstawie wyników badań 	<p>Język polski:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje funkcje tekstu i środki językowe służące ich realizacji; ma świadomość kryteriów poprawności językowej stosuje w analizie podstawowe pojęcia z zakresu poetyki; w interpretacji tekstu wykorzystuje wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany; poznaje niezbędne dla lektury fakty z historii literatury i innych dziedzin humanistyki odczytuje rozmaite sensy dzieła; dokonuje interpretacji porównawczej <p>Matematyka:</p> <ul style="list-style-type: none"> interpretuje tekst matematyczny; po rozwiązaniu zadania interpretuje otrzymany wynik używa prostych, dobrze znanych obiektów matematycznych dobiera model matematyczny do prostej sytuacji i krytycznie ocenia trafność modelu stosuje strategię, która jasno wynika z treści zadania <p>Biologia:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia związki między strukturą a funkcją na różnych poziomach organizacji życia, wskazuje źródła różnorodności biologicznej i jej reprezentację na poziomie genetycznym, gatunkowym i ekosystemów, interpretuje różnorodność organizmów żyjących na Ziemi jako efekt ewolucji biologicznej opisuje, porządkuje i rozpoznaje organizmy; przedstawia i wyjaśnia procesy i zjawiska biologiczne; przedstawia i wyjaśnia zależności między organizmem a środowiskiem

4. Podstawa programowa kształcenia ogólnego a Polska Rama Kwalifikacji 4.7. Kwalifikacja „Świadectwo dojrzałości” (matura) – wymagania w zakresie: WIEDZA

Charakterystyka poziomu 4 PRK	Charakterystyka poziomu 4 PRK typowa dla rodzaju edukacji (ogólnej i zawodowej)	Wybrane zapisy z podstawy programowej kształcenia ogólnego
Zna i rozumie:	Zna i rozumie:	Uczeń:
	<ul style="list-style-type: none"> • podstawowe zasady zrównoważonego rozwoju • podstawowe zasady rozpoznawania zagrożeń dla bezpieczeństwa, zdrowia oraz środowiska i odpowiedniego reagowania w przypadku wystąpienia zagrożenia 	<p>Biologia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • objaśnia funkcjonowanie organizmu ludzkiego na różnych poziomach złożoności; dostrzega związki między strukturą a funkcją na każdym z tych poziomów • formułuje wnioski z przeprowadzonych obserwacji i doświadczeń • zna i rozumie zasady zrównoważonego rozwoju • rozumie znaczenie ochrony przyrody i środowiska; zna prawa zwierząt oraz analizuje swój stosunek do organizmów żywych i środowiska <p>Chemia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozumie podstawowe pojęcia, prawa i zjawiska chemiczne • dostrzega zależność pomiędzy budową substancji a jej właściwościami fizycznymi i chemicznymi • stawia hipotezy dotyczące wyjaśnienia problemów chemicznych i planuje eksperymenty dla ich weryfikacji; na ich podstawie samodzielnie formułuje i uzasadnia opinie i sądy <p>Fizyka:</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowa prostych modeli fizycznych i matematycznych do opisu zjawisk • analiza tekstów popularnonaukowych i ocena ich treści • znajomość i umiejętność wykorzystania pojęć i praw fizyki do wyjaśniania zjawisk w przyrodzie • planowanie i wykonywanie prostych doświadczeń i analiza ich wyników <p>Geografia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej, w tym również technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz Geograficznych Systemów Informacyjnych (GIS) • dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego, życia i gospodarki człowieka oraz wzajemnych powiązań i zależności w systemie człowiek-przyroda-gospodarka • proponowanie rozwiązań problemów występujących w środowisku geograficznym, zgodnie z koncepcją zrównoważonego rozwoju i zasadami współpracy, w tym międzynarodowej

4. Podstawa programowa kształcenia ogólnego a Polska Rama Kwalifikacji 4.7. Kwalifikacja „Świadectwo dojrzałości” (matura) – wymagania w zakresie: WIEDZA

Charakterystyka poziomu 4 PRK	Charakterystyka poziomu 4 PRK typowa dla rodzaju edukacji (ogólnej i zawodowej)	Wybrane zapisy z podstawy programowej kształcenia ogólnego
Zna i rozumie:	Zna i rozumie:	Uczeń:
	<ul style="list-style-type: none"> • podstawowe mechanizmy funkcjonowania społeczeństw i gospodarki, także w wymiarze globalnym • znaczenie i zasady dialogu i współpracy dla budowy ładu społecznego • znaczenie i zasady solidarności społecznej • własną tożsamość związaną z uczestnictwem w różnego rodzaju wspólnotach • zasady komunikowania się w miejscu pracy • podstawowe zasady i metody instruowania i szkolenia w miejscu pracy 	<p>Geografia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analiza i wyjaśnianie problemów demograficznych społeczeństw • proponowanie rozwiązań problemów występujących w środowisku geograficznym, zgodnie z koncepcją zrównoważonego rozwoju i zasadami współpracy, w tym międzynarodowej <p>Historia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych <p>Wiedza o społeczeństwie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje problemy w skali lokalnej, krajowej, europejskiej i globalnej oraz szuka ich rozwiązania • rozumie złożoność problemów społecznych i politycznych • dostrzega perspektywy różnych uczestników życia publicznego • wyjaśnia demokratyczne zasady i procedury oraz stosuje je w codziennym życiu • charakteryzuje demokrację na tle innych ustrojów; ocenia działanie instytucji demokratycznych w Polsce i na świecie • ocenia rolę stowarzyszeń i organizacji obywatelskich oraz różnych form aktywności obywateli w funkcjonowaniu współczesnej demokracji • opisuje sposób działania władz publicznych i innych podmiotów życia publicznego • przedstawia prawa i obowiązki obywatela Rzeczypospolitej Polskiej • rozumie znaczenie prawa i praw człowieka w codziennym życiu obywatela oraz rozpoznaje przypadki ich łamania • przedstawia związki między swoim życiem a sytuacją społeczności lokalnej, sytuacją Polski, Europy i świata • wyjaśnia złożoność zjawisk społecznych, politycznych, ekonomicznych i kulturowych, uwzględnia perspektywę globalną w interpretacji tych zjawisk

Opracowanie przygotowane na podstawie analizy porównawczej treści podstawy programowej z języka polskiego, historii i WOS, matematyki oraz nauk przyrodniczych z wymaganiami określonymi w Polskiej Ramie Kwalifikacji. Analizę przeprowadził zespół dydaktyków z Instytutu Badań Edukacyjnych pod kierownictwem prof. Jolanty Choińskiej-Mika. Zespół zakończył prace w czerwcu 2012 roku.

4.8. Kwalifikacja „Świadectwo dojrzałości” (matura) – wymagania w zakresie: UMIEJĘTNOŚCI

Charakterystyka poziomu 4 PRK	Charakterystyka poziomu 4 PRK typowa dla rodzaju edukacji (ogólnej i zawodowej)	Wybrane zapisy z podstawy programowej kształcenia ogólnego
Potrafi:	Potrafi:	Uczeń:
<ul style="list-style-type: none"> wykonywać niezbyt złożone zadania w części bez instrukcji, często w zmiennych warunkach rozwiązywać niezbyt proste, w pewnej części nietypowe problemy, często w zmiennych warunkach uczyć się samodzielnie w zorganizowanej formie odbierać złożone wypowiedzi, tworzyć niezbyt złożone wypowiedzi dotyczące szerokiego zakresu zagadnień odbierać i formułować proste wypowiedzi w języku obcym 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie różnicować ekspresję językową odbierać ze zrozumieniem złożone wypowiedzi analizować, selekcjonować i łączyć informacje z różnych źródeł tworzyć dłuższe wypowiedzi o różnym charakterze przedstawiać i uzasadniać własne stanowisko oraz dyskutować je na forum grupy posługiwać się językiem obcym na poziomie B1 	<p>Język polski:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozumie teksty o skomplikowanej budowie, dostrzega sensy zawarte w strukturze głębokiej tekstu odczytuje rozmaite sensy dzieła; dokonuje interpretacji porównawczej buduje wypowiedzi o wyższym stopniu złożoności <p>Historia:</p> <ul style="list-style-type: none"> analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy <p>Wiedza o społeczeństwie:</p> <ul style="list-style-type: none"> znajduje i wykorzystuje informacje na temat życia publicznego, krytycznie je analizuje, samodzielnie wyciąga wnioski

4. Podstawa programowa kształcenia ogólnego a Polska Rama Kwalifikacji 4.8. Kwalifikacja „Świadectwo dojrzałości” (matura) – wymagania w zakresie: UMIEJĘTNOŚCI

Charakterystyka poziomu 4 PRK	Charakterystyka poziomu 4 PRK typowa dla rodzaju edukacji (ogólnej i zawodowej)	Wybrane zapisy z podstawy programowej kształcenia ogólnego
Potrafi:	Potrafi:	Uczeń:
	<ul style="list-style-type: none"> • korzystać z niezbyt złożonych narzędzi matematyki w wielu różnych sytuacjach • prowadzić bardzo proste doświadczenia w zakresie nauk przyrodniczych i technicznych • stosować zasady bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz ochrony środowiska 	<p>Wiedza o społeczeństwie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyraża i uzasadnia własne zdanie w wybranych sprawach w formie ustnej i pisemnej na różnych forach publicznych • charakteryzuje demokrację na tle innych ustrojów; ocenia działanie instytucji demokratycznych w Polsce i na świecie • ocenia rolę stowarzyszeń i organizacji obywatelskich oraz różnych form aktywności obywateli w funkcjonowaniu współczesnej demokracji <p>Matematyka:</p> <ul style="list-style-type: none"> • interpretuje tekst matematyczny; po rozwiązaniu zadania interpretuje otrzymany wynik <p>Biologia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • odczytuje, selekcjonuje, porównuje i przetwarza informacje pozyskane z różnorodnych źródeł, w tym za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych <p>Chemia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • korzysta z chemicznych tekstów źródłowych, pozyskuje, analizuje, ocenia i przetwarza informacje pochodzące z różnych źródeł, ze szczególnym uwzględnieniem mediów i internetu <p>Matematyka:</p> <ul style="list-style-type: none"> • interpretuje tekst matematyczny; po rozwiązaniu zadania interpretuje otrzymany wynik • używa prostych, dobrze znanych obiektów matematycznych • dobiera model matematyczny do prostej sytuacji i krytycznie ocenia trafność modelu • stosuje strategię, która jasno wynika z treści zadania • prowadzi proste rozumowania; składające się z niewielkiej liczby kroków <p>Biologia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • planuje, przeprowadza i dokumentuje obserwacje i doświadczenia biologiczne, formułuje problemy badawcze, stawia hipotezy i weryfikuje je w drodze obserwacji i doświadczeń; określa warunki doświadczenia, rozróżnia próbę kontrolną i badawczą • opisuje postawę i zachowanie człowieka odpowiedzialnie korzystającego z dóbr przyrody i środowiska

4. Podstawa programowa kształcenia ogólnego a Polska Rama Kwalifikacji 4.8. Kwalifikacja „Świadectwo dojrzałości” (matura) – wymagania w zakresie: UMIEJĘTNOŚCI

Charakterystyka poziomu 4 PRK	Charakterystyka poziomu 4 PRK typowa dla rodzaju edukacji (ogólnej i zawodowej)	Wybrane zapisy z podstawy programowej kształcenia ogólnego
Potrafi:	Potrafi:	Uczeń:
	<ul style="list-style-type: none"> • tworzyć strategie prowadzące do osiągnięcia powodzenia w różnych sferach życia • prowadzić dialog i współdziałać partnersko przy zachowaniu własnej tożsamości 	<p>Chemia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • stawia hipotezy dotyczące wyjaśnienia problemów chemicznych i planuje eksperymenty dla ich weryfikacji; na ich podstawie samodzielnie formułuje i uzasadnia opinie i sądy • bezpiecznie posługuje się sprzętem laboratoryjnym i odczynnikami chemicznymi • projektuje i przeprowadza doświadczenia chemiczne <p>Fizyka:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budowa prostych modeli fizycznych i matematycznych do opisu zjawisk • Planowanie i wykonywanie prostych doświadczeń i analiza ich wyników • Analiza tekstów popularnonaukowych i ocena ich treści <p>Geografia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej, w tym również technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz Geograficznych Systemów Informacyjnych (GIS) • Dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego, życia i gospodarki człowieka oraz wzajemnych powiązań i zależności w systemie człowiek-przyroda-gospodarka • Analiza i wyjaśnianie problemów demograficznych społeczeństw • Proponowanie rozwiązań problemów występujących w środowisku geograficznym, zgodnie z koncepcją zrównoważonego rozwoju i zasadami współpracy, w tym międzynarodowej <p>Wiedza o społeczeństwie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje problemy w skali lokalnej, krajowej, europejskiej i globalnej oraz szuka ich rozwiązania • dostrzega perspektywy różnych uczestników życia publicznego

4. Podstawa programowa kształcenia ogólnego a Polska Rama Kwalifikacji 4.8. Kwalifikacja „Świadectwo dojrzałości” (matura) – wymagania w zakresie: UMIEJĘTNOŚCI

Charakterystyka poziomu 4 PRK	Charakterystyka poziomu 4 PRK typowa dla rodzaju edukacji (ogólnej i zawodowej)	Wybrane zapisy z podstawy programowej kształcenia ogólnego
Potrafi:	Potrafi:	Uczeń:
	<ul style="list-style-type: none"> • dobierać sposób postępowania przy rozwiązywaniu nieskomplikowanych złożonych problemów w relacjach interpersonalnych w różnych sytuacjach • identyfikować potrzeby innych ludzi i adekwatnie reagować na nie • samodzielnie uczyć się i samodzielnie działać w częściowo nieznanach i częściowo zmiennych sytuacjach • przetwarzać niezbyt proste informacje • poszukiwać i przekazywać informacje również z wykorzystaniem mediów elektronicznych • odbierać złożone polecenia przełożonych • diagnozować i rozwiązywać niezbyt proste problemy występujące w trakcie wykonywania zadań zawodowych własnych lub podległych pracowników • samodzielnie opracowywać proste instrukcje • prowadzić dialog z klientami i kooperantami, uczestniczyć w naradach 	

Opracowanie przygotowane na podstawie analizy porównawczej treści podstawy programowej z języka polskiego, historii i WOS, matematyki oraz nauk przyrodniczych z wymaganiami określonymi w Polskiej Ramie Kwalifikacji. Analizę przeprowadził zespół dydaktyków z Instytutu Badań Edukacyjnych pod kierownictwem prof. Jolanty Choińskiej-Mika. Zespół zakończył prace w czerwcu 2012 roku.

4.9. Kwalifikacja „Świadectwo dojrzałości” (matura) – wymagania w zakresie: KOMPETENCJE SPOŁECZNE

Charakterystyka poziomu 4 PRK	Charakterystyka poziomu 4 PRK typowa dla rodzaju edukacji (ogólnej i zawodowej)	Wybrane zapisy z podstawy programowej kształcenia ogólnego
Jest gotów do:	Jest gotów do:	Uczeń:
<ul style="list-style-type: none"> Świadomość znaczenia odpowiedzialnego uczestnictwa w różnych wspólnotach i funkcjonowania w różnych rolach społecznych oraz powinności z tego wynikających Działanie i współdziałanie w warunkach znacznej autonomii w zorganizowanych warunkach Ocena działań swoich i osób, którymi kieruje Poczucie odpowiedzialności za skutki tych działań 	<ul style="list-style-type: none"> respektowania etycznych wymogów w komunikacji językowej powstrzymywania się od wypowiadania nieuzasadnionych opinii śledzenia trendów w rozwoju danej dziedziny zawodowej reagowania na opinie dotyczące wykonywanej pracy omawiania pracy podległego zespołu i wysłuchania pracowników, reagowania na opinie dotyczące wykonywanej pracy 	<p>Język polski:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozumie teksty o skomplikowanej budowie, dostrzega sensy zawarte w strukturze głębokiej tekstu rozpoznaje funkcje tekstu i środki językowe służące ich realizacji; ma świadomość kryteriów poprawności językowej buduje wypowiedzi o wyższym stopniu złożoności <p>Biologia:</p> <ul style="list-style-type: none"> prezentuje postawę szacunku wobec siebie i wszystkich istot żywych, środowiska <p>Chemia:</p> <ul style="list-style-type: none"> bezpiecznie posługuje się sprzętem laboratoryjnym i odczynnikami chemicznymi <p>Geografia:</p> <ul style="list-style-type: none"> Dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego, życia i gospodarki człowieka oraz wzajemnych powiązań i zależności w systemie człowiek-przyroda-gospodarka Analiza i wyjaśnianie problemów demograficznych społeczeństw Proponowanie rozwiązań problemów występujących w środowisku geograficznym, zgodnie z koncepcją zrównoważonego rozwoju i zasadami współpracy, w tym międzynarodowej

4. Podstawa programowa kształcenia ogólnego a Polska Rama Kwalifikacji 4.9. Kwalifikacja „Świadectwo dojrzałości” (matura) – wymagania w zakresie: KOMPETENCJE SPOŁECZNE

Charakterystyka poziomu 4 PRK	Charakterystyka poziomu 4 PRK typowa dla rodzaju edukacji (ogólnej i zawodowej)	Wybrane zapisy z podstawy programowej kształcenia ogólnego
Jest gotów do:	Jest gotów do:	Uczeń:
		<p>Wiedza o społeczeństwie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • współpracuje z innymi – planuje, dzieli się zadaniami i wywiązuje się z nich • sprawnie korzysta z procedur i możliwości, jakie stwarzają obywatelom instytucje życia publicznego • zna i stosuje zasady samoorganizacji i samopomocy • wyjaśnia demokratyczne zasady i procedury oraz stosuje je w życiu codziennym

Opracowanie przygotowane na podstawie analizy porównawczej treści podstawy programowej z języka polskiego, historii i WOS, matematyki oraz nauk przyrodniczych z wymaganiami określonymi w Polskiej Ramie Kwalifikacji. Analizę przeprowadził zespół dydaktyków z Instytutu Badań Edukacyjnych pod kierownictwem prof. Jolanty Choińskiej-Mika. Zespół zakończył prace w czerwcu 2012 roku.